

Enkele zekerheden over Syrië

De aanval op buitenlandse journalisten in Syrië, waaronder een delegatie Belgen, veroorzaakte heel wat deining in Europa. Het incident herinnert ons eraan hoe moeilijk het is een correct beeld te krijgen op de situatie en de spelers. Het voedt ook een courante westerse visie op de regio: ‘Het is kiezen tussen de cholera en de pest, tussen een dictatuur of chaos. Het zal eindigen zoals in Irak, met een burgeroorlog.’ Deze regio is niet immuun voor verandering! De internationale gemeenschap en de oppositie hebben weinig hefboomen om druk op het regime uit te oefenen. Maar bij defaitisme is niemand gebaat. We zijn het de burgers in Syrië verplicht, genuanceerd te zijn. Anders is hun strijd verloren.

Op dit moment kan niemand een nauwkeurige analyse van het conflict maken. Er zijn te weinig bronnen. Journalisten mogen immers niet onafhankelijk rondreizen. De ingebodde missies, begeleid door de veiligheidsdiensten, geven geen nieuwe of zelfs foutieve informatie. Burgerjournalistiek is nuttig, maar is niet betrouwbaar als voornaamste bron van informatie. De professionele berichtgeving lijkt ook soms op een grote geruchtenmolen. Sommige analisten menen dat er soennitische strijders via het noorden worden binnengesmokkeld en waarschuwen voor een Irakscenario. Andere zien een westers complot achter de opstanden, en een manier om Iran te verzwakken via de val van het alawitische regime. Vaak zeggen deze analyses meer over de eigen ideologische achtergrond (bijvoorbeeld gekant tegen de politieke islam of pro-Hezbollah) dan dat ze een correct licht werpen op de situatie. Toch zijn er een aantal zekerheden. Die moeten we voor ogen houden als we ooit de puzzel willen vervolledigen.

Dit is geen oorlog. Het is een volksopstand tegen een gewelddadig regime dat de bevolking al meer dan 40 jaar onderdrukt. De kiemen van het protest werden na de dood van Hafez al-Assad in 2000 gelegd. Politieke activisten vroegen aan de nieuwe president om een aantal basisrechten te garanderen. De gewelddadige reactie maakte meteen duidelijk dat hervorming onder Bashar al-Assad onmogelijk is. In navolging van de protesten in Tunesië en Egypte braken vanaf maart 2011 in heel het land betogingen uit tegen het regime uit. Syrische dissidenten in het buitenland steunen de protestbeweging. Die is grotendeels vreedzaam. Het regime gebruikt al van meet af aan extreem geweld en beroept zich op vreselijke foltertechnieken om de bevolking schrik aan te jagen. De repressie gebeurt via de veiligheidsdiensten, het leger en de zogenaamde *Shabiba*-milities. Onder de 5000 doden die volgens de Verenigde Naties vielen, bevinden zich vooral burgers maar ook militairen. Bepaalde oppositiegroepen, zoals het Vrije Syrische Leger - een groep van naar eigen zeggen 20.000 gedeserteerde militairen, maar het aantal is onbekend- gebruiken geweld.

De opstand is wijd gedragen onder de verschillende bevolkingsgroepen. Toch geniet het regime nog steun bij een (niet in te schatten) deel van de bevolking. Vooral de alawieten (sjiïeten) en de christenen zijn bevreesd over hun status als minderheid als het regime valt. Bashar al-Assad eiste de steun van de christelijke leiders, zo niet konden ze niet langer rekenen op bescherming. De meeste leiders schaarden zich achter het regime.

Toch steunen lang niet alle alawieten en christenen al-Assad. Velen voelen zich gegijzeld. Het minderheidsregime heeft hen immers gebruikt als buffer tegen de soennitische meerderheid (75 procent). Door de groepen tegenover elkaar uit te spelen creëert het regime een *self fulfilling prophecy*. Nu de status quo wordt bedreigd, wordt de kans op sektarisch geweld steeds groter.

Het einde van de opstand is nog niet in zicht. Bashar al-Assad is geïsoleerd maar houdt stand door machtige bondgenoten zoals Iran, Rusland en China. De sancties van de internationale gemeenschap doen het regime pijn, maar ook de bevolking lijdt eronder. De economische situatie is zorgwekkend, er zou een deficit zijn van 20 procent, 9 miljard \$ van een BNP van 50 miljard \$. Ook het leger en het staatsapparaat blijven voldoende loyaal om de repressie voorlopig voort te zetten. De twee oppositiegroepen, de Syrische Nationale Raad en het Lokale Coördinatie Comité, zijn te verdeeld om van een sterke oppositie te spreken. Zo wil de eerste groep een beperkte internationale interventie, via onder meer veilige havens en een vliegverbod in het noorden, terwijl de tweede groep daar rabiaat tegen is uit vrees dat de revolutie zou geïkapt worden.

We weten vooral dat de Syrische betogers onzeker, moedig en op zichzelf aangewezen zijn. Velen zijn erin geslaagd om hun angst voor het regime te laten varen. In de hoop dat hun strijd resulteert in een rechtsstaat, die haar burgers beschermt. Met de zekerheid dat burgers overal ter wereld hetzelfde verlangen: waardigheid en vrijheid. Van hieruit kunnen wij daar moeilijk toe bijdragen. Wat we wel kunnen, is het defaitisme overstijgen en onze regering aanmanen om waakzaam en coherent te zijn.

Brigitte Herremans, medewerker Midden-Oosten Broederlijk Delen en Pax Christi Vlaanderen